

ZAMANI PLÂNLAMA

Zamanın iyi ve üretken olarak kullanımı konusunda zaman zaman kurslar düzenleniyor. İşte bu kurslardan birinde, öğretmen, öğrencilere, "Küçük bir sınav yapalım" demiş. Masanın üzerine kocaman bir kavanoz koymuş. Sonra bir torbadan irice kaya parçaları çıkarmış, dikkatle üst üste kavanozun içine yerleştirmiş. Kavanozda taş parçası için yer kalmayınca sormuş: "Kavanoz doldu mu?" Sınıftaki herkes, "Evet doldu" yanıtını vermiş. "Demek doldu ha!" demiş öğretmen. Hemen eğilip bir kova küçük çakıl taşı çıkarmış, kavanozun tepesinden dökmüş, kavanozu eline alıp sallamış, küçük parçalar büyük taşların sağına soluna yerleşmişler... Yeniden sormuş öğrencilerine: "Kavanoz doldu mu?" İşin sanıldığı kadar basit olmadığını sezen öğrenciler, "Hayır, tam da dolmuş sayılmaz." demişler.

"Aferin!" demiş öğretmen. Masanın altından bu kez de bir kova dolusu kum çıkarmış. Kumı kaya parçaları ve küçük taşların arasındaki bölgeler tümüyle doluncaya kadar dökmüş. Ve sormuş yeniden: "Kavanoz doldu mu?" "Hayır dolmadı" diye bağırarak öğrenciler.

"Aferin" demiş öğretmen. Bir sürahi su çıkarıp kavanozun içine dökmeye başlamış. Sormuş: "Bu gördüklerinizden nasıl bir ders çıkardınız?"

Atılğan bir öğrenci hemen fırlamış: "Şu dersi çıkardık: Günlük iş programımız ne kadar dolu olursa olsun, her zaman yeni işler için zaman bulabiliriz."

"Hayır" demiş öğretmen. "Çıkarılması gereken asıl ders şu: Yaşamınızdaki büyük taş parçaları hangileri? Onları ilk iş olarak kavanoza koyuyor musunuz? Yoksa kavanozu kumlarla ve suyla doldurup büyük parçaları dışarı da mı bırakıyorsunuz?"

KÖTÜRÜM TİLKİNİN RIZKI

Adamın biri elsiz ayaksız bir tilki gördü. "Bu elle, bu ayakla nerden yiyip içiyor? Nasıl yaşayabiliyor?" diye Tanrının lütfü ve kudretine hayran kaldı. Şaşkın derviş bu haldeyken, pençesinde bir çakalla bir aslan çıkageldi ve zavallı çakalı oracıkta yedi. Ondan artan şey de tilkiyi doyurdu.

Herkesin rızkını ulaştırıran Tanrı, ertesi gün başka bir tesa-düfle tilkinin günlük yiyeceğini gene gönderdi.

Bu aşikâr gerçek karşı-sında adamın gözü açıldı. Hemen mescide gidip Tanrı'ya tevekkül etti...

İşini gücünü bıraktı. Lütfükâr Tanrı'nın gaybdan rızık yollayacağını umarak yakasına gömüldü. Fakat kendisiyle ne el âlem kaygılandı, ne de eş dost. Bir deri bir kemik kaldı; zayıflıktan sabrı da tükendi, idraki de. Bu sırada mihrabın duvarından kulağına sesler geldi:

"Be adam, tilki gibi elsiz ayaksız görme kendini. Git de yırtıcı bir aslan kesil. Öyle çalış ki, aslan gibi senden de başkalarına bir şeyler kalsın. Neden tilkiye benzeyip artıklarla doycaksın?"

ÜÇ SORU

Bir zamanlar bir kralın aklına şöyle bir düşünce geldi: "Eğer

- Bir işe ne zaman başlayacağımı;

- Kimi dinleyeceğimi ve

- Yapmam gereken en önemli şeyin ne olduğunu bilseydim, girdiğim her işi başarırdım."

Aklına böyle bir fikir gelince, krallığın dört bir yanına haber saldı. Bilgeler kralın huzurunda toplandı, fakat sorulara verdikleri cevaplar kralı ikna etmedi. Halâ doğru cevapları aradığı için, ünlü bir bilgeye danışmaya karar verdi. Bu bilge, hiç ayrılmadığı bir ağaç kovuğunda yaşar, yanına halktan başkasını kabul etmezdi. Bu yüzden kral üstüne sade elbiseler giyerek kendisini halktan biri gibi göstermeye çalıştı ve yola düştü. Bilgenin evine yaklaştıklarında atından indi ve muhafızını da geride bırakıp yola devam etti. Kral yaklaşırken bilge kovuğunun önüne çiçek dikmek için yer hazırlıyordu. Kralı gördü, selâmlayıp kazmaya devam etti. Bilge mecalsiz ve zayıf birisiydi; küreğini toprağa her sokuşunda bir parçacık toprak çıkarıyor, soluk soluğa kalıyordu. Kral yanına gelip şöyle dedi: "Ey bilge, size üç sorunun cevabını sormak için geldim."

Bilge, kralı dinledi, ama cevap vermedi, kazmaya devam etti. "Yoruldunuz" dedi kral, "Küreği bana verin de biraz dinlenin." Bilge, "Sağ olun" diyerek küreği krala verip yere oturdu. Kral iki çukur kazdıktan sonra durup sorularını tekrarladı. Bilge yine cevap vermedi; bu defa ayağa kalktı, elini küreğe uzattı ve şöyle dedi: "Biraz dinlenin; bir parça da ben çalışayım." Fakat kral küreği ona vermeyip kazmaya devam etti. Bir saat geçti, bir saat daha. Güneş, ağaçların ardından batmaya başladı; sonunda kral küreği toprağa saplayıp şöyle dedi:

“Ey bilge kişi, senin yanına sorularıma bir cevap bulmak için geldim. Eğer cevap vermeyeceksen, söyle de evime gideyim”.

Bilge, “Buraya koşarak birisi geliyor” dedi, “Bakalım kim?” Kral arkasına döndüğünde bir adamın koşarak kendilerine doğru geldiğini gördü. Adamın karnına bastırıldığı ellerinin altından kan sızıyordu. Kralın yanına ulaşınca, kendinden geçercesine inledi, sonra da bayılıp yere düştü. Kral ve bilge, hemen adamın üstündeki elbiseleri çıkardılar. Karnında büyük bir yara vardı. Kral yarayı elinden geldiğince yıkadı, mendiliyle ve bilgenin havlusuyla sardı. En sonunda kan durdu, adam kendisine gelince içecek bir şey istedi. Kral dereden taze su getirip ona verdi. Bu arada akşam olmuş, hava soğumuştur. Kral, bilgenin de yardımıyla yaralı adamı kovuğa taşıyarak yatağa yatırdı. Yatağa uzanan adam gözlerini kapatıp derin bir uykuya daldı.

Kral, koşuşturmadan ve yapmış olduğu işlerden öylesine yorulmuştu ki eşiğe çöktü ve uyuyakaldı; kısa yaz gecesi boyunca deliksiz bir uyku çekti. Sabah uyanınca nerede olduğunu ve yatakta uzanmış, canlı gözlerle dikkatle kendisine bakan yabancı kim olduğunu uzun süre hatırlayamadı. Kralın uyandığını ve kendisine baktığını gören adam, “Beni affedin” dedi, zayıf bir sesle. Kral, “Sizi tanımıyorum, üstelik affedilecek bir şey yapmadınız ki” dedi. “Siz beni tanımıyorsunuz, ama ben sizi tanıyorum” dedi adam. “Ben, kardeşimi astırdığınız ve mallarını elinden aldığınız için sizden öç almaya yemin etmiş bir düşmanınızım. Tek başınıza bilgeyi görmeye gittiğinizi öğrendim ve dönerken yolda sizi öldürmeye karar verdim. Ama akşam olduğu halde dönmediniz. Ben de sizi arayıp bulmak için pusuya yattığım yerden çıkınca muhafızlarınıza rastladım, beni tanıyıp yaraladılar. Onlardan kaçtım, fakat yaramdan çok kan akıyordu. Yaramı sarmasaydınız kan kaybından ölürdüm. Ben sizi öldürmek istedim, siz ise hayatımı kurtardınız. Eğer yaşarsam şimdiden sonra size hizmet edeceğim ve oğullarıma da aynı şeyi emredeceğim. Affedin beni.”

Kral, düşmanı ile bu denli kolay barıştığı ve onun dostluğunu kazandığı için çok mutlu oldu; onu affetmekle kalmayıp uşaklarını ve kendi doktorunu gönderip onun tedavisini yaptıracağını söyledi, ayrıca mallarını iade edeceğine de söz verdi. Yaralı adamla vedalaşan kral, kapı nın önüne çıkıp bilgeyi aradı. Gitmeden önce, sormuş olduğu sorulara cevap vermesini bir kez daha rica etmek istiyordu. Bilge dışarıda, bir gün önce kazmış oldukları çukurlara çiçek tohumlarını ekiyordu.

Kral ona yaklaştı ve şöyle dedi: “Sorularıma cevap vermeniz için size son defa yalvarıyorum!” Yorgun dizlerinin üstünde çömelmeye devam eden bilge, gözlerini kaldırıp krala baktı ve, “Cevabınızı aldınız” dedi. “Nasıl aldım? Ne demek istiyorsunuz?” diye sordu kral. “Anlayamıyorsunuz” diye cevapladı bilge. “Dün eğer benim dermansızlığıma acımayıp şu çukurları kazmasaydınız, gidecek ve şu adamın saldırısına uğrayacaktınız ve yanımda kalmadığınıza pişman olacaktınız. Yani en önemli vakit, çukurları kazdığınız vakitti; en önemli kişi bendim ve en önemli işiniz bana iyilik yapmaktı. Daha sonra bu adam yanıma koşarak geldiğinde, en önemli vakit onunla ilgilendiğiniz vakitti, çünkü eğer onun yaralarını sarmasaydınız, sizinle barışmadan ölecekti. Dolayısıyla en önemli kişi oydu, en önemli iş de onun için yaptıklarınızdı.” “Bundan sonra şu gerçeği unutmayın: Tek önemli vakit vardır, içinde bulunduğunuz an. O an en önemli vakittir, çünkü sadece o zaman elimizden bir şey gelebilir. En önemli kişi, kiminle beraberseniz odur, zira hiç kimse bir başkasıyla bir daha görüşüp görüşmeyeceğini bilemez; ve en önemli iş iyilik yapmaktır, çünkü insanın bu dünyaya gönderilmesinin tek sebebi budur.”

(Tolstoy, İnsan Ne İle Yaşar?, s. 41-46’den-kısaltılarak alındı)

BU SÖZÜ SEN Mİ SÖYLÜYORSUN?

Bir gün halife Hz. Ömer, Şam’a gitmek üzere yola çıkar. Onu Şam’daki ordu komutanları karşılar ve Şam’da veba hastalığı çıktığını haber verirler. Hz. Ömer, önlem olarak bu salgın hastalığın çıktığı yere girmemeye karar verir ve yanındakilere geri döneceğini söyler. Onun bu sözü üzerine komutanlarından Ebu Ubeyde,

“Ey Ömer! Şimdi sen Allah’ın kaderinden mi kaçırıyorsun? Allah, ölümünüzü bu hastalıktan takdir etmişse ölürsünüz. Takdir etmemişse size bir şey olmaz.” der. Hz. Ömer onun bu sözünü çok yadırgar:

“Ey Ebu Ubeyde! Bu sözü sen mi söylüyorsun?” der ve sözlerini şöyle sürdürür:

“Evet... Allah’ın kaderinden yine Allah’ın kaderine kaçırıyorum. Allah’ın hakkımızdaki takdirini bilmediğim için önlem alıyorum.” Hz. Ömer, konunun daha iyi anlaşılması için ona bir de şu çarpıcı örneği verir: “Senin develerin olsa, onlar iki taraflı bir vadiye inseler. Vadilerden biri verimli, diğeri de verimsiz olsa. Sen develerini verimli yerde otlatırsan, Allah’ın takdiri ile otlatmış olursun. Onları, burada değil de verimsiz yerde otlatırsaydın yine Allah’ın takdiri ile otlatmış olmaz mıydın?”

(Buharî, Hac, 34)